

Statenmededeling

Onderwerp

Scenario's slagvaardige vereniging IPO

Datum

27 mei 2025

Documentnummer

GS: 6128660

PS: 6134115

Programma

Kwaliteit Openbaar Bestuur

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

- Mogelijke scenario's ter versterking van de slagvaardigheid van de vereniging IPO, inclusief de voorkeur van Algemene Vergadering (AV) en IPO-bestuur in opmaat naar het gesprek met PS.

Aanleiding

De samenwerking tussen de twaalf provincies binnen de Vereniging IPO is erop gericht elkaars positie en invloed te versterken. Door gezamenlijk op te trekken, worden schaalvoordelen behaald, kunnen middelen efficiënter worden ingezet en wordt er met één stem gesproken richting Den Haag en Brussel. Dit vergroot de slagkracht en zichtbaarheid van de provincies op nationaal en internationaal niveau. De vereniging is ingericht op brede vertegenwoordiging, waarbij Provinciale en Gedeputeerde Staten tot provinciemedewerkers betrokken zijn. Heldere afstemming tussen de verschillende bestuurslagen is essentieel om als provincies effectief en eensgezind op te treden.

Om te onderzoeken of deze samenwerking slagvaardiger kan, gaf het IPO-bestuur in 2022 adviesbureau AEF de opdracht tot een onderzoek naar de slagvaardigheid van de Vereniging IPO. Het AEF-rapport 'Naar meer Slagvaardigheid' werd gepubliceerd in november 2022 en markeerde het begin van het gesprek tussen de AV en het bestuur over de samenwerking van de twaalf provincies in de Vereniging IPO. De focus van dit gesprek is gericht op het vergroten van de betrokkenheid van Provinciale Staten bij de Vereniging.

Vanaf het moment van publicatie van het AEF-rapport tot heden is er regelmatig overleg gevoerd tussen de AV en het IPO-bestuur over de wens tot het vergroten van de betrokkenheid van de AV dan wel de Staten bij de vereniging. Vanuit de Algemene Vergadering was een drietal leden naar voren geschoven, de

Klankbordgroep Slagvaardige Vereniging, om de gesprekken met de Voorzitter en algemeen directeur van de vereniging te voeren. Dit overleg heeft geleid tot de wens van de Algemene Vergadering en het bestuur de statutaire vorm van de vereniging te behouden. Dit overleg heeft ook geleid tot het uitwerken van drie scenario's richting de toekomst van de Vereniging.

Datum

27 mei 2025

Documentnummer

GS: 6128660

PS: 6134115

De AV-leden en de leden van het IPO-bestuur hebben afgesproken de scenario's te bespreken met de eigen Staten, waarbij specifiek de vraag luidt:

"Welke elementen uit de beschreven scenario's vinden de Staten waardevol voor het vergroten van de betrokkenheid van de Staten en daarmee de slagvaardigheid van de vereniging?"

Deze Statenmededeling vormt de opmaat voor dit gesprek tijdens een themabijeenkomst op 13 juni 2025.

Bevoegdheid

De twaalf provincies van Nederland zijn via hun Provinciale Staten lid van de vereniging IPO. Provinciale Staten wijzen twee vertegenwoordigers aan die namens hen deelnemen aan de Algemene Vergadering (AV) van de vereniging. De AV-IPO heeft onder meer de bevoegdheid tot het nemen van een besluit tot wijziging van de statuten van de vereniging.

Gedeputeerde Staten zijn vertegenwoordigd in het IPO-bestuur. Iedere provincie heeft één zetel in het bestuur. Het IPO-bestuur is - behoudens de beperkingen volgens de statuten - belast met het besturen van de vereniging.

Rollen en belangen

Provinciale en Gedeputeerde Staten van de twaalf provincies zijn beiden betrokken bij de vereniging IPO. Heldere afstemming tussen de verschillende bestuurslagen is essentieel om als provincies effectief en eensgezind op te treden in IPO-verband.

Kernboodschap

1. Drie scenario's Slagvaardige Vereniging ontwikkeld op hoofdlijnen

Hieronder en in de notitie in de bijlage worden de drie scenario's voor de toekomst beschreven.

➤ Scenario 1 - Status-quo-plus

In het scenario "Status-quo-plus" worden de gerealiseerde verbeteringen van de afgelopen jaren behouden (technische briefings, informatiesessies, vernieuwde nieuwsbrief, openbaarheid vergaderdocumenten en actief delen van bestuurlijke position papers) en wordt gekeken naar intensivering van een aantal verbeterelementen. De focus blijft op kennisdeling.

Voorbeelden van verbeterelementen naar de toekomst kunnen zijn:

- Organisatie van meer (digitale) technische briefings over dossiers waar de provincies in samenwerken; Overleg met de AV en Statengriffies over het vergroten van de opkomst van Statenleden bij deze briefings;

- Tweemaal per Statenperiode een bezoek van medewerkers van de IPO-werkorganisatie aan PS rondom één of meerdere thema's;
- Extra inzet op "wat doet het IPO" en "wat doet de AV" in de introductieperiode van Statenleden na de Statenverkiezingen.

Datum

27 mei 2025

Documentnummer

GS: 6128660

PS: 6134115

<i>Voordelen</i>	<i>Nadelen</i>
Relatief kostenefficiënt	Eigenaarschap IPO wordt niet automatisch verbreed naar meer/alle PS-leden
Vraaggestuurd (PS en AV vragen)	Zwaardere belasting AV-leden om de eigen Staten mee te nemen
Inhoudelijk gesprek blijft tussen GS en PS	

➤ Scenario 2 – Samenkomst in seizoenen

Het tweede scenario introduceert jaarlijks twee congressen voor alle Statenleden en alle leden van Gedeputeerde Staten. Op dit moment vindt éénmaal per jaar in het najaar het IPO-jaarcongres plaats, in de regel twee weken na Prinsjesdag. Het jaarlijkse IPO-congres wordt door de IPO-werkorganisatie samen met een gastprovincie georganiseerd en vindt daarnaast éénmaal per Statenperiode plaats in Brussel. Het IPO-Jaarcongres is een uitgelezen moment voor kennisdeling en netwerken. Vaste onderdelen zijn de jaarrede van de IPO-voorzitter, een plenair programma en interactieve werksessies (met betrokkenheid van AV-leden).

In het scenario "Samenkomst in seizoenen" wordt een tweede congres geïntroduceerd in het voorjaar. De opzet en invulling van beide congressen kan verschillen.

Elementen die verkend kunnen worden zijn bijvoorbeeld:

- het verkennen van mogelijkheden tot indienen van resoluties (zoals bijvoorbeeld op het VNG-congres gebruik is),
- het samen uitdragen van een standpunt (denk bijvoorbeeld aan de zorgen omtrent de financiën) of een explicietere focus op het bespreken van één of twee thema's (denk bijvoorbeeld aan een thema-congres of symposium).
- het is in dit scenario ook denkbaar om tijdens deze halfjaarlijkse congressen de jaarrekening en de begroting vast stellen tijdens het voorjaars- respectievelijk het najaarscongres.

<i>Voordelen</i>	<i>Nadelen</i>
Stevig uitdragen inhoudelijke standpunten	Extra tijdbelasting AV- en Statenleden
Inhoudelijke verdieping	Extra budget nodig
Extra moment voor netwerken voor alle leden van de Vereniging	Mogelijk ingewikkelde stemmenweging ontwikkelen bij resoluties

➤ Scenario 3 – Het VNG-model

Het meest vergaande scenario is geschoold op de samenwerking van de gemeenten onder de koepel van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De kern van dit scenario is een andere bestuurlijke structuur in de Vereniging inclusief de optie van meerdere congressen. In dit laatste scenario wordt de Vereniging bestuurlijk aangestuurd door een dagelijks bestuur bestaande uit 4-5 leden van Gedeputeerde Staten en/of leden van Provinciale Staten. Het dagelijks bestuur wordt ondersteund door een algemeen bestuur met een vertegenwoordiging uit alle twaalf provincies. In deze nieuwe bestuurlijke ophanging zijn verschillende variaties mogelijk. Ook kan de samenstelling van de AV herzien worden, door bijvoorbeeld een combinatie van Statenleden en leden van Gedeputeerde Staten.

Datum

27 mei 2025

Documentnummer

GS: 6128660

PS: 6134115

<i>Voordelen</i>	<i>Nadelen</i>
Intensieve samenwerking PS en GS in de Vereniging	Verhoudingen PS en GS lopen binnen de vereniging door elkaar
Mogelijkheid sneller schakelen/ besluitvorming in de Vereniging	Risico op verlies draagvlak bij besluitvorming door een minderheid
Meer verantwoordelijkheden bij (afgevaardigde) AV/Statenleden	

2. AV-leden en IPO-bestuur hebben gezamenlijk de voorkeur uitgesproken voor een scenario dat ligt tussen scenario 1 en scenario 2

De leden van de AV en het bestuur van de vereniging hebben 25 maart jl. met elkaar gesproken over deze toekomstscenario's en hebben de voorkeur uitgesproken voor een scenario dat ligt tussen scenario 1 en scenario 2. De Voorzitter van de Vereniging heeft geconcludeerd dat er brede steun is voor een middenweg tussen deze twee scenario's. Scenario 3 werd niet als reëel of wenselijk gezien. Er is consensus over de noodzaak om de betrokkenheid van PS te versterken, waarbij dat niet ten koste gaat van de bestuurlijke slagvaardigheid. De grootste aandachtspunten zijn dat Statenleden tijdig en structureel geïnformeerd moeten c.q. blijven worden over gezamenlijke standpunten en dat de Vereniging IPO nog toegankelijker en transparanter moet worden voor PS.

3. Daarnaast worden er - los van de scenario's - een viertal voorstellen gedaan die Statutenwijzigingen vereisen

Dit gaat om voorstellen tot aanpassing van de statuten om de betrokkenheid van Provinciale Staten te vergroten en praktische knelpunten op te lossen. De voorstellen zijn in de afgelopen en in de huidige Statenperiode gesignaleerd, als een soort omissies in de huidige samenwerking, en zijn hieronder opgenomen. De voorstellen tot statutenwijzigingen zullen nog voorgelegd worden in de Algemene Vergadering en het bestuur.

a. Plaatsvervangende AV-leden

Op dit moment is het volgens de statuten van de Vereniging niet mogelijk plaatsvervangende AV-leden aan te wijzen; Dit is wel gewenst vanuit de grotere betrokkenheid van PS en voor vervanging bij verhindering van zittende AV-leden. Het is gewenst dat plaatsvervangend leden ook kunnen deelnemen aan de vergaderingen als de zittende AV-leden ook aanwezig zijn.

b. Vertegenwoordiging namens Provinciale Staten

Het is gewenst in de statuten vast te leggen dat AV-leden namens PS spreken/inbreng leveren. Dit versterkt de democratische legitimiteit van AV-leden binnen de Vereniging en voorkomt deelname aan de AV "zonder last en ruggespraak". De Vereniging – de Algemene Vergadering en het bestuur – is geen politieke club. Hierbij kan aandacht gevraagd (blijven) worden voor het minderheidsstandpunt van een Staten.

c. Stemverhoudingen

Elke provincie heeft één stem, ongeacht het aantal aanwezige AV-leden. Zo wordt voorkomen dat de uitkomst van de besluitvorming afhankelijk is van aanwezigheid van AV-leden. Met de huidige statuten kan de situatie zich voordoen – indien sprake is van stemming – dat een minderheid van provincies bepaalt wat het besluit wordt, omdat die provincies met twee AV-leden aanwezig zijn.

d. Statutair onvolledige bestuursbezetting na Statenverkiezingen

De Algemene Vergadering heeft de IPO-werkorganisatie erop gewezen dat met de nu geldende statuten het bestuur van de vereniging direct na de verkiezingen alleen uit de Voorzitter van de vereniging bestaat. Om dit te voorkomen moet in de statuten worden vastgelegd dat ieder Colleges van Gedeputeerde Staten tijdelijk een gevolmachtigde gedeputeerde afvaardigt.

Datum

27 mei 2025

Documentnummer

GS: 6128660

PS: 6134115

Consequenties

1. Gedeputeerde Staten gaan samen met de AV-leden graag met uw Staten in gesprek over de scenario's/verbeterelementen

In een themabijeenkomst op 13 juni 2025 gaan Gedeputeerde Staten, en namens deze gedeputeerde en IPO-bestuurslid Boelema, graag samen met de AV-leden met u in gesprek over welke elementen uit de beschreven scenario's de Staten waardevol vinden voor het vergroten van de betrokkenheid van de Staten en daarmee de slagvaardigheid van de vereniging IPO.

Europese en internationale zaken

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet van toepassing.

Vervolg

De leden van de AV en het bestuur hebben afgesproken in de periode van mei en juni 2025 het gesprek te voeren met de eigen Staten over de gewenste richting voor de grotere betrokkenheid van PS bij de Vereniging IPO. Voor een nadere toelichting op het traject 'Slagvaardige Vereniging' en de inhoud van de bijgevoegde notitie zijn op 14 mei en 27 mei 2025 vanuit de IPO-organisatie technische sessies georganiseerd voor alle PS-leden.

Datum

27 mei 2025

Documentnummer

GS: 6128660

PS: 6134115

Op 24 juni 2025 vindt de Algemene Vergadering van het IPO plaats waarin de uitkomsten van deze gesprekken in de Staten worden besproken door AV-leden en bestuur. De klankbordgroep 'Slagvaardige Vereniging' en de IPO-voorzitter werken vervolgens de gewenste koers verder uit op basis van de uitkomsten van de gesprekken. In het najaar 2025 wordt deze uitwerking voorgelegd aan de Algemene vergadering en aan het IPO-bestuur, inclusief een definitief voorstel voor benodigde statutenwijzigingen. De komende maanden staan daarmee in het teken van verdere concretisering van de versterking van een slagvaardige Vereniging. Het proces verloopt stapsgewijs, met ruimte voor input vanuit alle provincies.

Bijlagen

1. Notitie inzake voortgang Slagvaardige Vereniging IPO

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter,

de secretaris,

I.R. Adema

drs. G.H.E. Derks MPA